

Jubiláns szerzőket köszöntöttek a Madách-Posonium Könyvkiadó székházába

Valamennyiüket egy közös szál köti össze: hosszú és termékeny munkásságuk évtizedei alatt a Madách-Posonium, illetve annak jogelődje, a Madách Könyvkiadó szerzőiként szerepeltek. Jubiláns szerzőket köszöntöttek a Madách-Posonium Könyvkiadó székházába

Valamennyiüket egy közös szál köti össze: hosszú és termékeny munkásságuk évtizedei alatt a Madách-Posonium, illetve annak jogelődje, a Madách Könyvkiadó szerzőiként szerepeltek. Dobos László, a kiadó igazgatója köszöntőjében felvázolta a jubiléumok életútjának kezdeteit és hátterét; szólt a háborús és az azt követő évek nehézségeiről, a politikai széljárásokról, amikor szinte a semmiből kellett kultúrát és írásbeliséget teremteni a visszacsatolt, majd újra elszakított, értelmiség és intézmények nélkül maradt szlovákiai magyarság számára. Az alapozók, a fészekrakók sorsa abban is közös, emelte ki, hogy annak idején útszálen, templomban, szegényes parasztházak sorából indulva lettek néprajzosok, tanítók, újságírók, költők, akik számára a szülőföld jelentette az alapélményt versben, riportban, prózában. Ideológiák árnyékában és szorongatásai közt indult pályájuk, hiszen két izmust éltek meg ifjú korukban: a fasizmust és a szocializmust, amely életük, pályájuk nagy részét befolyásolta. Van mire emlékezniük, van mit a mérlegre tenniük.

Géczi Lajos, mint azt Tözsér Árpád, a kiadó szerkesztője jellemezte, indulásuk, „keselylábú csikókoruk” idején már felnőtt emberként fogta a kezüket és igazította lépéseiket a keleti végeken. Az ismert néprajzgyűjtőt Liszka József laudálta, aki köszöntő szövegének „A múltvallató” címet adta. Nem véletlenül. Géczi Lajos, aki fiatalon megjárta az orosz hadifogságot, és ebbéli élményeit Civilek hadifogságban című memoárkötetében tette közzé, egészen nyugalomba vonulásáig, 1987-ig Nagykaposon tanított, és ettől kezdve (mint később maga megjegyezte, túl későn indulva) gyűjtötte nagy szorgalommal a környék, az Ung-vidék és az Ondava mente, a magyar folklorisztika számára fehér foltot jelentő vidék utolsó néprajzi kincseit. Igazi lámpásként, különösen az Ondava mentén végezte az utolsó órákban ezt a pótolhatatlan munkát, amit több kötetben tett közkinccsá.

Mács József méltatását eredetileg Pomogáts Bélának kellett volna elvégeznie, de kisebb baleset miatt távol maradt, így a pályatárs és földi, Cselényi László szólt az író munkásságáról. Cselényi méltatta Mács hatvanas évekbeli irodalmi szerepét, amikor az Adósságtörlesztés c. regényével maradandót alkotott, de azt sem hallgatta el, hogy sok esztétikai vitájuk után, mostanra valamennyien bölcsőbbek lévén, másképp látja a prózaíró művét. „Konzervatívnak tartottam, de úgy látszik, Mács megérezett-megértett valamit abból, amit az időtlenség és a maradandóság diktál az írónak.” Méltatta Mács újabb, az utóbbi években megjelent köteteit, amelyek közül különösen az Öröködbe, Uram... c. tetralógiáját értékelte nagyra. Hozzáteve: Mács József másodvirágzását éli, ami meglehetősen ritkaság tájainkon.

Gyüre Lajos köszöntését a költőtőtárs, Gál Sándor vállalta magára. Távollétében Vida Júlia olvasta fel írását. Gál, megfogalmazása szerint, Gyüre Lajos neve hallatán automatikusan „a sok évtizedes szolgálo, hűséges erőre gondol. A hűségre a szülőföldhöz, a múlthoz, nyelvünkhöz.” „Ez a nemzedék, amelyhez Gyüre Lajos is tartozik, fogalmazott Gál Sándor, képes volt mindig felemelkedni vert helyzetéből, úgy, hogy a fiatalabbakat is magával emelje.” A költő, aki évtizedeken keresztül pedagógus, a Thália Színház dramaturgja, majd művészeti vezetője volt, főleg ezekkel az értékekkel írta be magát kultúránkba.

Koncsol Lászlóval kapcsolatban Tözsér némi iróniával jegyezte meg: ahogy a próféták kortalanok, Koncsol is az. Lélekben, erkölcsi tisztaságban, szellemiekben fiatal marad mindvégig. Az ő méltatását Németh Zoltán vállalta, aki rendhagyó módon nem a dicséretes

Írta: Új Szó

2006. május 27. szombat - Módosítás: 2006. május 27. szombat

klapanciákat sorolta, hanem kérdezett. A dolog visszajáról közelítette meg témáját, felpanaszolva, hogy a szlovákiai magyar kritika válságba került, s valószínű, azért van ez, mert a Koncsolhoz hasonló formátumú kritikusok hátat fordítottak a pályának. Ennek persze ismertek az okai: Koncsolnak a politikai lakájok vették el a kedvét a szélmalomharctól, ám a nyolcvanas évek közepétől végzett helytörténeti munkája felbecsülhetetlen, és nem rajta múlik, hogy a Csallóközi Kiskönyvtár lenyűgöző sorozata nem kap akkora sajtóvisszhangot (legalábbis itthon), mint megérdemelné. Egyéni törésekkel teli életútja az elvégzett munkát tekintve így is roppant gazdag, hiszen felsorolni is nehéz, mennyi műfajban (volt) van jelen Koncsol irodalmunkban.

A méltatások és pályaképek felvillantása után a jelenlevők némi borongással tűzdelt múltidéző kvaterkázása azt is jelezte, hogy szerencsés ötlet volt a kiadó részéről egykori és mai szerzőikkel vállalni, értékelni a múltat és ösztönzéseket fogalmazni meg a közeljövőnek.

KÖVESDI KÁROLY